

УДК 327(477):(5+6+8+729)

DOI: 10.24144/2078-1431.2023.1(32).105–115

Таміла Грачевська,
кандидат історичних наук,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Університет митної справи та фінансів (м. Дніпро)

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З ДЕРЖАВАМИ ГЛОБАЛЬНОГО ПІВДНЯ

Статтю присвячено аналізу позиції України щодо перспектив розвитку відносин з державами Глобального Півдня, роль яких у сучасних міжнародних відносинах має стабільну тенденцію до зростання. Особливу увагу приділено розгляду причин низького рівня співробітництва між Україною та державами Глобального Півдня у ХХІ столітті; визначено, що в основі роботи щодо налагодження співробітництва з названими державами доцільно використовувати регіональний підхід; надано характеристику поглядів українських дипломатів щодо потенціалу та існуючих перешкод на шляху розширення співробітництва України з означеними державами; досліджено ініціативи України, які мали позитивний вплив на розвиток співробітництва з державами Глобального Півдня, зокрема зернові ініціативи та програма *Grain from Ukraine*.

Ключові слова: Україна, Глобальний Південь, міжнародні організації, регіон, національні інтереси, програма *Grain from Ukraine*, Африка, Латинська Америка, Азія.

The article analyses Ukraine's position on the prospects for the development of relations with the Global South, whose role in modern international relations has a stable upward trend. Particular attention was paid to the reasons for the low level of cooperation between Ukraine and the Global South in the twenty-first century; it was determined that the regional approach should be used as the basis for establishing cooperation with these states; the author describes the views of Ukrainian diplomats on the potential and existing obstacles to expanding Ukraine's cooperation with these states; and the author examines Ukraine's initiatives that had a positive impact on the development of cooperation with the Global South.

Particular attention was paid to the analysis of Ukraine's position on the development of cooperation with African countries. It was noted that in the context of the development of relations with African countries, Ukraine was actively involved in various initiatives to maintain stability and peace in Africa. The active participation of Ukrainian peacekeepers in missions in Mali, South Sudan, and the Democratic Republic of the Congo under the auspices of the UN can serve as a confirmation of this thesis.

Ukraine's steps towards establishing cooperation with African regional organisations, such as the Southern African Development Community (SADC), were also described. It was found that the Grain from Ukraine initiative, which provides the poorest countries in Asia and Africa with essential food products, has an unprecedented impact

on the development of cooperation with the African continent. The author describes Ukraine's steps to intensify cooperation with Latin American countries, primarily with such countries as Brazil and Argentina. The author suggests that with the new President of Argentina, J. Milei, who is pro-Ukrainian, unlike his predecessor, it will be easier for Ukraine to develop cooperation and enlist its support in the international arena. This thesis can be confirmed by his proposal to hold a summit in Argentina with the participation of the countries of the region dedicated to achieving peace in Ukraine, which is fully in line with the interests of our country. Ukraine's steps towards developing relations with Asian countries have been analysed.

Keywords: *Ukraine, Global South, international organisations, region, national interests, Grain from Ukraine programme, Africa, Latin America, Asia.*

Постановка проблеми. Забезпечення та захист суверенітету і національних інтересів держави в сучасному світі потребує не лише значних внутрішніх ресурсів у різних сферах, а й, як продемонстрували події останніх років, наявності потужної підтримки інших суб'єктів міжнародних відносин. Неспровокована російська агресія проти України 2022 року засвідчила, що, за невеликим винятком, практично всі країни Північної Америки та Європи є її надійними союзниками, які активно надають їй підтримку у справі збереження державності. В Азійсько-Тихоокеанському регіоні активна допомога та сприяння в підтримці різних ініціатив у структурах багатосторонньої дипломатії надходять від таких держав, як Австралія, Японія, Південна Корея. Втім, держави, які належать до Глобального Півдня, з перших днів російського вторгнення на територію України майже ніяк не відреагували на нього. Зрештою, більшість країн Глобального Півдня засудили російський напад на Україну, але в цілому декларують нейтральну позицію. Варто відзначити, що до Глобального Півдня прийнято зараховувати різні за політичними, економічними, ідеологічними аспектами країни Південної Півкулі, переважно в Латинській Америці, Азії та Африці. Впродовж всього періоду існування України як незалежної держави переважна більшість країн Глобального Півдня перебували на периферії її зовнішньополітичних інтересів, не в останню чергу через їх географічну віддаленість та спрямованість України на поглиблення і розвиток співробітництва з європейськими державами та інституціями. Наслідком такої позиції стала відсутність міцних, продуктивних відносин між Україною та цими державами у двосторонньому форматі. У рамках роботи міжнародних організацій країни Глобального Півдня дуже часто підтримували рішення, які не відповідали інтересам нашої держави, що особливо стало небезпечним в умовах повномасштабної війни, оскільки вони перебувають під сильним російським впливом. Для посилення своїх позицій у низці міжнародних інституцій, де представлені країни Глобального Півдня, Україні необхідно налагодити відносини з цими державами, адже це дозволить їй безпосередньо надавати інформацію про події, які відбуваються на її території, та розвивати взаємовигідне співробітництво. Вищезазначене й актуалізує питання щодо активізації співробітництва України з державами Глобального Півдня, спрямованого на формування взаємовигідних відносин у різноманітних сферах,

в першу чергу щодо надання підтримки Україні в її протистоянні з агресором. З цією метою важливо проаналізувати візію України щодо перспектив розвитку відносин з країнами Глобального Півдня, які останнім часом перетворилися на потужного колективного гравця на міжнародній арені.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема ролі та місця країн Глобального Півдня на міжнародній арені сучасності була проаналізована як у роботах науковців, так і експертів-міжнародників, оглядах практиків – політиків та дипломатів. Відомий український дослідник М. Капітоненко надав ґрунтовну характеристику причин зростання зацікавлення до країн Глобального Півдня на міжнародній арені в цілому та в Україні зокрема [4]. М. Ліскович охарактеризував особливості візиту В. Зеленського до Аргентини з нагоди інавгурації президента цієї країни Х. Мілея в контексті просування українських інтересів не лише в цій країні, а й на території Латинської Америки [7]. Британський оглядач Дж. Адетунджи детально аналізує використання терміну *Глобальний Південь*, наголошуючи на тому, що це поняття є синтетичним, адже передбачає поєднання геополітичних, економічних та політичних спільних ознак представників різних націй [1]. Причини слабких позицій України передусім у країнах Латинської Америки були представлені в інтерв'ю відомого українського дипломата А. Мельника [8]. У контексті дослідження проблем та перспектив розвитку відносин України з державами Глобального Півдня мають важливе значення виступи українських дипломатів (в першу чергу Д. Кулеби, М. Субха), у яких представлена офіційна позиція нашої держави з означеного питання [6, 2]. Отже, у сучасному науковому дискурсі значна увага приділяється в першу чергу особливостям розвитку різних держав, які формують Глобальний Південь, однак дослідницької уваги також потребує дослідження становлення та розвитку діалогу України з ним.

Метою статті є дослідження позиції України щодо розвитку відносин з країнами Глобального Півдня як у двосторонньому форматі, так і в рамках роботи міжнародних організацій.

Виклад основного матеріалу. Варто наголосити, що тривалий період держави Глобального Півдня знаходилися далеко від України не лише в буквальному, географічному сенсі, а й у політичному. У більшості з них завжди були дуже сильними проросійські впливи, які майстерно використовувались з метою протидії будь-яким спробам просування не тільки українських інтересів, а й інших держав. Наразі, зважаючи на велику питому вагу означених країн у міжнародних відносинах, активізувалась діяльність не лише України, а й інших європейських держав в напрямі посилення позицій в цих країнах з метою отримання їх підтримки під час реалізації різноманітних ініціатив. Відомий український політолог В. Фесенко стверджує, що, окрім європейських держав, активно працюють над посиленням своїх позицій на Глобальному Півдні (передусім в Азії, Африці, Латинській Америці) Китай та Російська Федерація, особливо після вторгнення на територію України, які мають на меті ще більше посилити свій вплив та спровокувати підсилення антиєвропейських позицій [7]. Безумовно, що вищезазначене яскраво демонструє, що Україна має досить серйозних суперників, які

зроблять все можливе, щоб мінімізувати її шанси на перетворення на важливого позарегіонального гравця. Саме тому Україна має рішучу налаштованість на проведення серйозної боротьби за цей регіон, використовуючи широкий спектр дипломатичних інструментів та механізмів, різноманітних зовнішньополітичних технологій, засобів «м'якої сили».

Український дипломат В.Трюхан констатує, що, на жаль, на сучасний момент серйозних здобутків Україні на Глобальному Півдні поки що не вдалося досягнути, адже Китай продовжує «гру в баланс», Індія в особі свого голови уряду М.Моді обмежується лише виголошенням красивих гасел [7].

Варто також проаналізувати позицію відомого українського дипломата А. Мельника щодо розвитку співробітництва України з країнами Глобального Півдня. А.Мельник наголошує на тому, що сам термін «Глобальний Південь» є доволі неконкретним, розпливчастим, адже охоплює велику кількість держав, які дуже сильно відрізняються одна від одної. Саме це й створює, на думку українського дипломата, значні труднощі на шляху формування єдиної стратегії розвитку відносин з країнами означеного регіону. У цьому контексті, стверджує А. Мельник, більш доцільно використовувати регіональний підхід, який дозволить більш ефективно Україні конкурувати з іншими державами в різних регіонах, що формують Глобальний Південь [8].

Спираючись на регіональний підхід, доцільно проаналізувати особливості співробітництва України з країнами Африки, Латинської Америки та Азії, особливо в контексті ускладнення відносин між європейськими країнами, викликаного багатьма факторами, наприклад війною між ХАМАС та Ізраїлем.

Україна з більшістю африканських держав має тривалу історію взаємовигідного співробітництва, попри географічну віддаленість та належність до різних цивілізацій. Ще у період епохи біполярності Україна, як одна з держав-засновниць ООН, активно підтримувала процеси деколонізації на африканському континенті та піклувалась про забезпечення інтересів нових держав, які виникли на території Африки. Першочергово Україна дбала про підтримання миру та стабільності на їх територіях, а також про надання їм економічної допомоги. Після проголошення незалежності Україна активно долучалася до різних ініціатив щодо підтримання стабільності та миру на території Африки, яка отримала репутацію континенту конфліктів. Підтвердженням цієї тези може слугувати активна участь українських миротворців у місіях в Малі, Південному Судані, Демократичній Республіці Конго, які функціонували під егідою ООН.

Після 1991 року зацікавленість України в співробітництві з країнами Африки переважно стосувалась політичного виміру та торговельно-економічних питань й обмежувалась головно країнами, що знаходяться на півночі Африки. Незадовго до російського вторгнення, у січні 2022 року, було ухвалено першу за весь період незалежності Стратегію розвитку відносин України з країнами африканського континенту, у якій йшлося про посилення присутності України на його території.

Доцільно наголосити, що на сучасному етапі розвиток співробітництва з країнами Африки є складником більш масштабного процесу, передусім спрямованого на посилення та розширення міжнародної підтримки України в контексті більш рішучої протидії російській агресії та побудови конструктивного діалогу з країнами Глобального Півдня, де саме африканські країни займають значне місце.

Безумовно, саме 2022 рік став роком безпрецедентної дипломатичної діяльності України щодо розвитку відносин з державами Африки. Починаючи з лютого 2022 року президент України мав 18 розмов з лідерами таких африканських країн, як Гана, Гвінея-Бісау, Демократична Республіка Конго, Замбія, Малаві, Мозамбік, Нігер, Ботсвана. Така активність спостерігалась вперше за весь період існування України як незалежної держави та встановлення дипломатичних відносин з більшістю африканських держав [3]. У жовтні 2022 року також відбулась знакова для української дипломатії подія – міністр закордонних справ Дмитро Кулеба відправився у перше африканське турне у такі держави, як Гана, Кот-д'Івуар, Кенія [3].

Задля більш ефективного співробітництва з державами африканського регіону було створено посаду спеціального представника України з країн Близького Сходу та Африки. Першим таким представником став Максим Субх, якого було призначено у липні 2022 року. Щойно призначений представник здійснив візити до низки африканських країн, де вдалося досягнути домовленості про налагодження та активізацію співробітництва в таких сферах, як освіта та економіка, які історично представляють спільний інтерес для держав Африки та України.

Усвідомлюючи той факт, що багато рішень ухвалюються саме у багатосторонньому форматі, Україна активно працює над тим, щоб розвивати й багатостороннє співробітництво з країнами континенту, у першу чергу мова йде про регіональні організації. У цьому контексті у квітні 2023 року при Співтоваристві розвитку Півдня Африки (SADC) був призначений представник України, який має працювати над розвитку співробітництва саме з південними країнами Африки, що тривалий час залишались поза увагою української дипломатії. На цю посаду було призначену Любов Абравітову, яка також обіймає посаду посла України у Ботсвані та Мозамбіку за сумісництвом [11]. Варто зауважити, що Співробітництво розвитку Півдня Африки (SADC) – це регіональна організація, до складу якої входять 16 держав, які прагнуть побудувати економіку відкритого типу, спираючись на принципи рівності та взаємної згоди, скасування митних бар'єрів, що у перспективі має привести до досягнення економічної інтеграції в майбутньому. Україна та ця організація наразі працюють над підготовкою та укладанням засадничих документів, в яких мають бути окреслені перспективні напрями їх співробітництва.

25 травня 2023 року, саме в той день, на який припадає День Африки, пов'язаний із заснуванням Організації Африканської Єдності у 1963 році, відбулася пресконференція в Україні, у рамках якої були проаналізовані сучасний стан та перспективи розвитку діалогу України та держав Африки. На ній Діалло Ісса Садіо, президент Африканської Ради в Україні,

заявив, що існує значний невикористаний потенціал у відносинах між африканськими країнами та Україною, адже протягом тривалих років саме українські фахівці надавали Африці значну допомогу, спрямовану на її розвиток [5]. М.Субх, спеціальний представник України з питань Близького Сходу та Африки, який також долучився до роботи пресконференції, наголосив: «У нас пріоритет і план номер один — це відкриття нових дипломатичних установ. Міністерство закордонних справ побудувало турне міністра таким чином, щоб воно охоплювало всі регіони Африки... Дуже важливим є продовження і поглиблення політичного діалогу, донесення правди щодо ситуації в Україні і війни Росії проти України» [5].

Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба 25 травня 2023 року також зробив дуже важливу заяву з приводу подальшого розвитку співробітництва між африканськими країнами та Україною, наголосивши, що вони мають спиратися на принципи взаємної поваги, інтересів та вигоди [5]. У листопаді 2023 року відбувся візит очільника української дипломатії до Південно-Африканської Республіки, в ході якого було окреслено головні завдання України в контексті розвитку відносин з країнами Африки. Так, виступаючи в університеті Преторії, міністр закордонних справ наголосив, що Україна прагне відновити відносини з країнами Африки, які через різні обставини були втрачені в кінці 90-х років минулого століття, на необхідності підтримання стабільних зовнішньополітичних контактів між представниками держав з метою збереження відносин між державами. Також Д. Кулеба зазначив, що кожна країна заслуговує на індивідуальне ставлення, а не використання певних стереотипів, як то «Захід», «Схід» чи «Глобальний Південь». З цього приводу міністр закордонних справ зазначив: «Чи справедливо буде сказати, наприклад, щодо Африки, що серед африканських країн є однаковість у всіх ключових питаннях міжнародних справ, включно з російською агресією проти України? Ні. Те, як ви голосуєте і як ви підтримуєте відносини з Україною чи Росією, демонструє, що кожна країна особлива» [6]. Вищезазначене засвідчує, що наразі в українській дипломатії існує чітке бачення підходів до подальших кроків щодо поглиблення співробітництва з країнами Африки.

Безпрецедентний вплив на розвиток співпраці з країнами африканського континенту має ініціатива «Зерно з України», яка передбачає надання найнеобхідніших продовольчих товарів найбільш бідним країнам Азії та Африки. Про початок означеної ініціативи було оголошено на саміті продовольчої безпеки, який відбувся у листопаді 2022 року в день ушанування жертв Голодомору. З нагоди започаткування цієї кампанії Президент України Володимир Зеленський зазначив: «Ми запрошуємо до цієї гуманітарної ініціативи, гуманітарної програми інші держави та соціально відповідальний бізнес. І радий сьогодні оголосити, що у день старту до Grain from Ukraine приєдналися 20 країн. І буде більше» [13]. Згідно з підсумковою заявою міжнародного саміту «Зерно з України», який відбувся у листопаді 2023 року, впродовж першого року реалізації означеної ініціативи до неї приєдналися 34 країни та міжнародні організації [9]. Реалізація ініціативи «Зерно з України» продемонструвала, що, навіть опинившись у надзвичай-

но важкій ситуації, Україна продовжує надавати підтримку тим державам, які перебувають на межі гуманітарної катастрофи, адже саме неодноразово в своєму недалекому минулому перебувала у скрутних ситуаціях, коли українці помирали від голоду, не маючи змогу отримати допомогу від світової спільноти через перепони, створені радянською бюрократією.

Важливо відзначити, що здійснені кроки, спрямовані на інтенсифікацію співробітництва з країнами Африки, мають певні практичні результати. Так, всі держави африканського континенту підтримали резолюцію ГА ООН «Територіальна цілісність України: захист принципів Статуту ООН», ухвалення якої відбулося у жовтні 2022 року [3].

Ще одним важливим регіональним напрямом посилення позицій України на Глобальному Півдні є Латинська Америка, де традиційно є дуже сильними проросійські та антиамериканські настрої. Наявність антиамериканських настроїв дуже шкодить Україні у справі просування її інтересів у регіоні, адже саме США виступає одним із найбільш важливих її союзників у протистоянні російській навалі. На думку українського експерта С. Желіховського, Україні вкрай необхідно розвивати співробітництво з країнами Латинської Америки через їх значний вплив на перебіг міжнародних процесів завдяки участі у різних міжнародних організаціях та форматах [7].

Важливою країною Латинської Америки в контексті налагодження співробітництва виступає Бразилія, один із регіональних лідерів, президент якої Лула да Сільва, політик лівого спрямування, неодноразово виголошував тезу про необхідність проведення переговорів між Україною та російським агресором. Розвиток подальшої співпраці з Бразилією є важливим для України в контексті того, що саме ця країна у 2024 році буде прийматиме саміт Групи Двадцяти. Й саме від Бразилії залежить можливість надання Україні запрошення бути присутньою на цьому заході. Цим би Україна могла скористатись задля представлення власного бачення та озвучення своєї позиції з низки найважливіших питань.

Не менш важливою державою в Латинській Америці для України є Аргентина, яка після приходу до влади нового президента Х. Мілея, що має нетипові, прозахідні настрої, може перетворитися на нашого надійного союзника. Президент України Володимир Зеленський був особисто присутній на церемонії інавгурації Х. Мілея у грудні 2023 року, що підкреслювало непересічну важливість цієї події для України та її бажання в майбутньому активізувати співробітництво з цією державою. Цікаво, що це був перший візит очільника України в країну Латинської Америки з 2011 року. У ході здійснення візиту В. Зеленський провів двосторонні переговори з новообраним президентом Аргентини, а також мав зустрічі з президентами Еквадору, Уругваю та Парагваю, що дало йому можливість надати об'єктивну інформацію про події, які відбуваються в Україні. З Аргентиною на чолі з Х. Мілеєм Україні буде легше розвивати співробітництво та заручитися її підтримкою на міжнародній арені, адже він з самого початку російської агресії займав проукраїнську позицію. Х.Мілей також висунув пропозицію провести в Аргентині саміт за участі країн регіону,

присвячений питанням досягнення миру в Україні, що цілком відповідає інтересам нашої держави [7]. Безперечно, що особиста зустріч лідерів України та Аргентини позитивно позначиться не тільки на їх подальшому двосторонньому співробітництві, а й сприятиме наданню підтримки Аргентини в рамках роботи міжнародних організацій, зокрема ООН. За певних умов саме Аргентина може здійснити важливі кроки у справі посилення позицій України на території Латинської Америки.

Україна також активно працює над розвитком відносин з державами Азії, які є надзвичайно важливими у справі надання різних видів допомоги та підтримки в різних міжнародних установах. У травні 2023 року Президент України був присутній на саміті «Великої сімки», в рамках роботи якого виступив з доповіддю та провів ряд важливих двосторонніх зустрічей. Так, очільник України мав зустрічі з президентами таких азійських держав, як Республіка Корея, Індонезія, Індія, які є надзвичайно потужними представниками Глобального Півдня, що можуть не лише надавати підтримку Україні, але й представляти об'єктивну інформацію про хід та наслідки російського вторгнення в своїх регіонах. Під час проведення переговорів з Д. Відодо, президентом Індонезії, Президент України закликав його посприяти справі повернення українських дітей, які були незаконно депортовані на російську територію, а також висловив вдячність за допомогу у сфері охорони здоров'я, що була надана Індонезією Україні протягом повномасштабної війни. В. Зеленський подякував прем'єр-міністру Індії Н.Моді за підтримку суверенітету та територіальної цілісності України та окреслив потреби України в гуманітарному розмінуванні та збільшення кількості мобільних госпіталів, брак яких гостро відчувається в зонах проведення бойових дій [12]. Проведення таких зустрічей є особливо необхідним у процесі поширення правдивої, об'єктивної інформації про розвиток подій та потреби України та підвищення рівня впізнаваності української держави не лише в азійських, а й в інших державах.

Україна також зацікавлена в розширенні співробітництва з такою азійською державою, як Республіка Корея, адже в ній розвиток технологій перебуває на досить високому рівні, в тому числі й військових. Україна зацікавлена у тому, щоб отримувати від Кореї снаряди та військову техніку, зокрема бронетехніку, яка є вельми необхідною під час евакуації поранених з поля бою, а також обладнання, що використовується під час проведення розмінування, систем, які дозволяють ефективно виявляти та знищувати дрони. Задля збільшення можливостей отримання підтримки Республіки Корея, окрім використання традиційних дипломатичних каналів, було також організовано візити першої леді України О. Зеленської до цієї держави у травні 2023 року. У ході візиту О. Зеленська провела низку зустрічей з офіційними особами Республіки Корея: із президентом Юн Сок Йолем, його дружиною, міністром закордонних справ та долучилась до роботи конференції «Азійське лідерство. Ера турбулентності: шлях до співпраці та інновацій». Під час проведення переговорів з президентом Республіки Корея О. Зеленська акцентувала увагу на тому, що Україні потрібна більш радикальна підтримка, зокрема засоби протипо-

вітряної оборони, які дадуть змогу припинити російські ракетні обстріли української території. У свою чергу південнокорейський президент надав обіцянку продовжувати надавати підтримку українському народу [12]. Отже, як найвищі посадові особи України, так і представники дипломатичної служби активно працюють над розширенням мережі контактів з представниками азійських країн, що дозволяє висловлювати стриманий оптимізм щодо зміни ситуації у справі підтримки України в перспективі.

Важливо наголосити також на тому, що активізація співробітництва між Україною та країнами Глобального Півдня відбувається також на рівні неурядових структур. Так, у червні 2023 року українська громадська організація «Лабораторія журналістики суспільного інтересу» провела круглий стіл за активної участі латиноамериканських журналістів у межах реалізації проекту «Поєднуючи континенти» [10]. Проведення круглого столу стало завершенням тижневого перебування журналістів з Латинської Америки в Україні, в ході якого вони змогли зустрітися з президентом України, першою леді, українськими військовими та постраждалими від російської агресії. Участь у означених зустрічах позитивно позначиться на кращому розумінні перебігу подій в Україні на сучасному етапі та сприятиме поширенню об'єктивної інформації на більш широку аудиторію.

Висновки. Посилення та поглиблення співробітництва України з державами Глобального Півдня позитивно позначиться не лише на активізації взаємовигідної співпраці у низці сфер, а й дозволить зменшити доволі суттєвий ще з часів Холодної війни російський вплив. Це, як засвідчує розвиток подій останніми місяцями, є надзвичайно важливим для підтримки України у процесі ухвалення рішень у рамках роботи міжнародних організацій, де держави Глобального Півдня мають чисельне представництво. За відносно короткий термін Україні вдалося досягнути певних результатів у процесі налагодження відносин з державами Глобального Півдня, не в останню чергу завдяки реалізації зернових ініціатив та програми Grain from Ukraine. Роботу в цьому напрямі необхідно продовжувати, адже держави Глобального Півдня і Україна можуть у подальшому реалізовувати взаємовигідні ініціативи як у двосторонньому, так і багатосторонньому форматах, що позитивно вплине на забезпечення їх національних інтересів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адетунджи Дж. Що таке Глобальний Південь? URL: https://bastion.tv/sho-take-globalnij-pivden_n56195 (дата звернення: 19.12.2023)
2. Дмитро Кулеба: Україна прагне відновити відносини з Африкою, які ми втратили наприкінці 1990-х років. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/dmytro-kuleba-ukraina-prahne-vidnovyty-vidnosyny-z-afrykoiu-iaki-my-vtratyly-naprykintsi-1990-kh-rokiv> (дата звернення: 19.12.2023)
3. Здобутки України на африканському напрямі у 2022 році. URL: <https://mfa.gov.ua/news/zdobutki-ukrayini-na-afrikanskomu-napryami-u-2022-roci> (дата звернення: 12.12.2023)

4. Капітоненко М. Нова лінія геополітичного розколу URL: <https://www.ipg-journal.io/ua/regioni/svit/nova-linija-geopolitichnogo-rozkolu-1871/> (дата звернення: 18.12.2023)
5. Кирган С. Україна активізує свою зовнішню політику, спрямовану на українсько-африканський ренесанс. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/05/25/ukrayina-aktyvizuye-svoyu-zovnishnyu-polityku-spryamovanu-na-ukrayinsko-afrykanskyj-renesans/> (дата звернення: 12.12.2023)
6. Країни Глобального Півдня мають особливі відносини з рф і можуть вплинути на неї – Кулеба. URL: <https://zn.ua/ukr/WORLD/krajini-hlobalnoho-pivdnja-majut-osobliivi-vidnosini-z-rf-i-mozhut-vplivnuti-na-neji-kuleba.html> (дата звернення: 19.12.2023)
7. Ліскович М. Візит Президента в Аргентину: боротьба за Глобальний Південь триває. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3799213-vizit-prezidenta-v-argentinu-borotba-za-globalnij-pivden-trivae.html> (дата звернення: 19.12.2023)
8. Обійти Кремль на Півдні. Чому Україна програє дипломатичну битву за Латинську Америку і що з цим робити – інтерв'ю NV з Андрієм Мельником. URL: <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/ispaniya-vidpravila-v-ukrajinu-pershu-partiyu-tankiv-leopard-2-ministr-oboroni-50319656.html> (дата звернення: 7.12.2023)
9. ОП: ініціативу «Зерно з України» продовжили, на неї зібрали понад 100 мільйонів доларів. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-initsiatyva-zerno-z-ukrainy-prodovzhennia/32699690.html> (дата звернення: 19.12.2023)
10. Семена М. Країни Глобального Півдня: партнери України чи пасивні спостерігачі? URL: <https://ua.krymr.com/a/hlobalnyi-pivden-ukraina-krym-viyna-myr-konferentsia/32647063.html> (дата звернення: 20.12.2023)
11. Україна активізує співробітництво із Співтовариством розвитку Півдня Африки. URL: <https://mfa.gov.ua/news/ukrayina-aktivizuye-spivrobotnictvo-iz-spivtovaristvom-rozvitku-pivdnja-afriki> (дата звернення: 13.12.2023)
12. Україна і Глобальний Південь: перспективи економічного та політичного співробітництва в оцінці експертів. URL: <https://uatv.ua/uk/ukrayina-i-globalnij-pivden-perspektyvu-ekonomichnogo-ta-politychnogo-spivrobotnytstva-v-otsintsi-ekspertiv/> (дата звернення: 20.12.2023)
13. Українська ініціатива «Зерно з України» отримала потужну міжнародну підтримку. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/zerno-ukraina/6851237.html> (дата звернення: 12.12. 2023)

REFERENCES

1. Adetundzhi Dzh.(2023) Shcho take Hlobalnyi Pivden?[What is the Global South?] Retrieved from https://bastion.tv/sho-take-globalnij-pivden_n56195 [in Ukrainian].
2. Dmytro Kuleba: Ukraina prahne vidnovyty vidnosyny z Afrykoiu, yaki my vtratyly naprykintsi 1990-kh rokiv (2023) [Dmytro Kuleba: Ukraine seeks to restore relations with Africa, which we lost in the late 1990s] Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/dmytro-kuleba-ukraina-prahne-vidnovyty-vidnosyny-z-afrykoiu-iaki-my-vtratyly-naprykintsi-1990-kh-rokiv> [in Ukrainian].
3. Zdobutky Ukrainy na afrykanskomu napriami u 2022 rotsi (2023) [Ukraine's achievements in Africa in 2022] Retrieved from <https://mfa.gov.ua/news/zdobutki-ukrayini-na-afrikanskomu-napryami-u-2022-roci> [in Ukrainian].

4. Kapitonenko M. (2023) Nova liniia heopolitychnoho rozkolu [A new line of geopolitical division] Retrieved from <https://mfa.gov.ua/news/zdobutki-ukrayini-na-afrikanskomu-napryami-u-2022-roci> [in Ukrainian].
5. Kyrhan S. (2023) Ukraina aktyvizuie svoiu zovnishniu polityku, spriamovanu na ukraïnsko-afrykanskyyi renesans [Ukraine intensifies its foreign policy aimed at the Ukrainian-African renaissance] Retrieved from <https://armyinform.com.ua/2023/05/25/ukrayina-aktyvizuye-svoyu-zovnishnyu-polityku-spryamovanu-na-ukrayinsko-afrykanskyyi-renesans/> [in Ukrainian].
6. Krainy Hlobalnogo Pivdnia maiut osoblyvi vidnosyny z rf i mozhut vplynuty na nei – Kuleba (2023) [Countries of the Global South have special relations with Russia and can influence it - Kuleba] Retrieved from <https://zn.ua/ukr/WORLD/krajini-hlobalnogo-pivdnja-majut-osoblivi-vidnosini-z-rf-i-mozhut-vplynuti-na-neji-kuleba-.html> [in Ukrainian].
7. Liskovych M.(2023) Vizyt Prezydenta v Arhentyu: borotba za Hlobalnyi Pivden tryvaie [President’s visit to Argentina: the fight for the Global South continues] Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3799213-vizit-prezidenta-v-argentinu-borotba-za-globalnij-pivden-trivae.html> [in Ukrainian].
8. Obiity Kreml na Pivdni. Chomu Ukraina prohraie dyplomatychnu bytvu za Latynsku Ameryku i shcho z tsym robyty – interv’iu NV z Andriiem Melnykom (2023) [Bypassing the Kremlin in the South. Why Ukraine is losing the diplomatic battle for Latin America and what to do about it - NV interview with Andriy Melnyk] Retrieved from <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/ispaniya-vidpravila-v-ukrajinu-pershu-partiyu-tankiv-leopard-2-ministr-oboroni-50319656.html> [in Ukrainian].
9. OP: initsiatyvu «Zerno z Ukrainy» prodovzhyly, na nei zibraly ponad 100 milioniv dolariv (2023) [OP: Grain from Ukraine initiative extended, raising over \$100 million] Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/news-initsiatyva-zerno-z-ukrainy-prodovzhennia/32699690.html> [in Ukrainian].
10. Semena M. (2023) Krainy Hlobalnogo Pivdnia: partnery Ukrainy chy pasyvni sposterihachi? [Countries of the Global South: Partners of Ukraine or Passive Observers?] Retrieved from <https://ua.krymr.com/a/hlobalnyi-pivden-ukraina-krym-viyna-myr-konferentsia/32647063.html> [in Ukrainian].
11. Ukraina aktyvizuie spivrobitnytstvo iz Spivtovarystvom rozvytku Pivdnia Afryky (2023) [Ukraine intensifies cooperation with the Southern African Development Community] Retrieved from <https://mfa.gov.ua/news/ukrayina-aktivizuye-spivrobitnictvo-iz-spivtovarystvom-rozvitku-pivdnia-afriki> [in Ukrainian].
12. Ukraina i hlobalnyi Pivden: perspektyvy ekonomichnogo ta politychnogo spivrobitnytstva v otsyntsi ekspertiv (2023) [Ukraine and the Global South: Prospects for Economic and Political Cooperation as Seen by Experts] Retrieved from <https://uatv.ua/uk/ukrayina-i-globalnyj-pivden-perspektyvy-ekonomichnogo-ta-politychnogo-spivrobitnytstva-v-otsyntsi-ekspertiv/> [in Ukrainian].
13. Ukraïnska initsiatyva «Zerno z Ukrainy» otrymala potuzhnu mizhnarodnu pidtrymku (2022) [Ukrainian initiative ‘Grain from Ukraine’ receives strong international support] Retrieved from <https://ukrainian.voanews.com/a/zerno-ukraina/6851237.html> [in Ukrainian].